

PAWEŁ LEWANDOWSKI

THE EXERCISE OF THE RIGHT OF CLERGY
TO DECENT SUPPORT ON THE OCCASION OF PASTORAL
VISITATION UNDER PARTICULAR LAW IN POLAND

A pastoral visit, known in Polish as *kolęda*, is a meeting of a pastor of souls with the faithful in their homes during the annual celebration of the mystery of Christ's Nativity or in the period surrounding these days. A priest, guided by pastoral charity, visits his parishioners with God's blessing, prays with them, strengthens them in faith and religious practices. A pastoral visit also serves to deepen the bond between a priest and his parishioners, learn about their needs and living conditions, and help them to fulfil their tasks and, if they fail in certain areas, prudently correct their behaviour.¹

Rev. PAWEŁ LEWANDOWSKI, S.T.L., is doctoral student at the Department of Public and Constitutional Church Law, Institute of Canon Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration of the John Paul II Catholic University of Lublin (KUL); address: al. Raławickie 14, 20-950 Lublin, Poland; e-mail: ks.lewandowski@gmail.com

¹ BISHOP OF PŁOCK, Instrukcja o wizycie duszpasterskiej (5.12.2015), in *Gdzie jest Bóg, tam jest przyszłość. XLIII Synod Diecezji Płockiej. Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego* (Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2015), art. 1–2. For more information on the objectives of pastoral visitation, see A. ROGÓŻ, "Kolęda parafialna," *Homo Dei* 33, no. 4 (1964): 231–33; S. WOJNAR, "Wizyta pasterska zwana kolędą," *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 17, no. 10 (1989): 288–93; A. POTOCKI, "Odwiedziny kolędowe jako forma duszpasterstwa małżeństw niesakramentalnych i rozbitych," *Homo Dei* 59, nos. 3–4 (1990): 252–62; A. SKRECKZO, "Odwiedziny duszpasterskie rodzin jako okazja do kształtowania kultury pedagogicznej rodziców," *Studia Teologiczne. Białystok, Drohiczyń, Łomża* 27 (2009): 137–48; W. ŚMIGIEL, "Wizyta duszpasterska, zwana kolędą, jako szansa na ewangelizację osób dystansujących się od Kościoła," *Teologia Praktyczna* 14 (2013): 113–21; D. LIPIEC, "Odwiedziny duszpasterskie rodzin," in *Duszpasterstwo rodzin. Refleksja naukowa i działalność pastoralna*, ed. R. Kamiński, G. Pyżlak and J. Goleń (Lublin: Wydawnictwo i Drukarnia Diecezji Rzeszowskiej

Polish particular legislators warn that the achievement of pastoral goals may be threatened by haste and the way Christmas visits are done, which to someone who is particularly ill-disposed might give the impression that their main purpose is to raise money.² During a pastoral visit, however, the faithful make voluntary donations. Since some of these funds, according to relevant instructions of the legislators, are passed on to the pastors of souls, it is justified and desirable to analyse the implementation of the right of clergy to decent support on the occasion of pastoral visitation.

1. THE TEACHING OF THE CHURCH ON THE SUBJECT OF PASTORAL VISITATION

According to the disposition of canon 529, §1, a pastor, wishing to perform his pastoral mission well, should try to know his parishioners: “Therefore he is to visit families, sharing especially in the cares, anxieties, and griefs of the faithful, strengthening them in the Lord, and prudently correcting them if they are failing in certain areas. With generous love he is to help the sick, particularly those close to death, by refreshing them solicitously with the sacraments and commending their souls to God; with particular diligence he is to seek out the poor, the afflicted, the lonely, those exiled from their country, and similarly those weighed down by special difficulties. He is to work so that spouses and parents are supported in fulfilling their proper duties and is to foster growth of Christian life in the family.”³ Although it cannot be doubted that the indicated duties of the pastor⁴ can be discharged in many ways, the pastoral visit is among the duties listed in

“Bonus Liber,” 2013), 418–32; A. POTOCKI, “Wizyta duszpasterska—kolęda: Instytucjonalizacja kontroli w grupie parafialnej,” *Normy, Dewiacje i Kontrola Społeczna* 17–18 (2017): 24–47.

² *Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007–2009). Prawo diecezjalne Kościoła Kaliskiego* (25.03.2009) (Kalisz: Kuria Diecezjalna, 2009), st. 220–21; *Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004–2008. Zwołany i przeprowadzony przez Arcybiskupa Stanisława Gądeckiego* (23.11.2008), vol. 2, *Statuty* (Poznań: Wydawnictwo Świętego Wojciecha, 2008), st. 110, §1; BISHOP OF SIEDLCE, Pro memoria (23.01.2008), *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 77, no. 1 (2008), art. 1–6.

³ Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgates, January 25, 1983, AAS 75 (1983), pars II, 1–317 [hereinafter referred to as CIC/83].

⁴ And also of the parochial vicar, as can be seen in c. 548, §2: “Unless the letter of the diocesan bishop expressly provides otherwise, a parochial vicar is obliged to assist the pastor in the entire parochial ministry by reason of office, except for the application of the Mass for the people, and to substitute for the pastor if the situation arises according to the norm of law.”

canon 529, §1.⁵ This disposition should therefore be interpreted as an indication and encouragement for pastors to visit their parishioners in order to carry out the pastoral mission more effectively.⁶

The duty of the pastor and parochial vicar to know the faithful entrusted to their care, regulated by CIC/83, was proclaimed by the Fathers of the Second Vatican Council.⁷ In his encyclical *Ecclesiam suam*,⁸ Pope Paul VI called on the Church to enter into a courageous dialogue with society. In his apostolic exhortation *Evangelii nuntiandi*, he encouraged deeper contact, considering circumstances and factors which can be optimally used during a pastoral visit.⁹

The disposition of the general legislator calling on the pastor to visit parents—either in person or through his co-workers—who are overjoyed by the birth of a new baby in preparation for the baby's baptism,¹⁰ is also of great importance.

⁵ Z. ŻYŻNIEWSKI, "Kolęda, wizyta duszpasterska. 3. Praktyka współczesna," in *Encyklopedia Katolicka*, vol. 9 (Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2002), coll. 349–50; R. KAMIŃSKI, "Kolęda," in *Leksykon Teologii Pastoralnej*, ed. R. Kamiński, W. Przygoda, and M. Fiałkowski (Lublin: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006), 385.

⁶ "I am the good shepherd; I know my sheep and my sheep know Me (John 10:14)," retrieved from www.biblegateway.com (New International Version).

⁷ VATICAN COUNCIL II, *Decretum de pastoralis episcoporum munere in Ecclesia Christus Dominus*, October 28, 1965, AAS 58 (1966), 673–96.

⁸ PAUL VI, *Litterae encyclicae quibus viis Catholicam Ecclesiam in praesenti munus suum exsequi oporteat Ecclesiam suam*, August 6, 1964, AAS 56 (1964), 609–659; Polish translation in *Encyklika o drogach, którymi Kościół Katolicki powinien kroczyć w dobie obecnej przy pełnieniu swojej misji (Ecclesiam suam)* (Paris: Editions du Dialogue, 1967), no. 65. In Pope Paul VI's opinion, in order for dialogue to be effective, it should have the following characteristics: 1) clarity, 2) meekness, 3) confidence, and 4) prudence (*ibid.*, no. 81).

⁹ PAUL VI, *Adhortatio apostolica Evangelii nuntiandi de evangelizatione in mundo huius temporis*, December 8, 1975, AAS 68 (1976), 5–76; Polish translation in *Adhortacja apostolska Evangelii nuntiandi papieża Pawła VI o ewangelizacji w świecie współczesnym* (Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarnia Archidiecezjalnej, 2001), nos. 54 and 63. See K. FRYZEL, "Wizyta duszpasterska—czy wykorzystana szansa?" *Homo Dei* 74 (2004), no. 4, 21–22.

¹⁰ VATICAN COUNCIL II, *Ordo Baptismi parvulorum: Rituale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum. Editio Typica Altera* (Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 1986), 15–22.

2. THE EXERCISE OF THE RIGHT OF CLERICS TO DECENT SUPPORT

Canon 281, §1, forming part of Chapter III *De clericorum obligationibus et iuribus* of Book II *De Populo Dei*, proclaims the clerical right to adequate remuneration.¹¹ This right was articulated by the Council Fathers, who by invoking Luke 10:7—“the worker deserves his wages,” and 1 Corinthians 9:14—“the Lord has commanded that those who preach the Gospel should receive their living from the Gospel,” teach: “Since clerics dedicate themselves to ecclesiastical ministry, they deserve remuneration which is consistent with their condition.”¹² Paul VI, recommending a reform of the benefice system, also confirmed the right of clerics to remuneration.¹³ In turn, the Congregation for Bishops states: “The priest should not be deprived of whatever is necessary to maintain a fitting and worthy quality of life, and the faithful in the diocese should be aware that it is their responsibility to provide for this.”¹⁴

¹¹ The legislator, addressing the issue of decent support of clerics, uses varied terminology in CIC/83. The most commonly used terms, which should also be considered as basic for the issue at hand, are Latin *sustentatio* and *remuneratio*. The word *sustentatio* is used in CIC/83 twenty-four times. It is derived from Latin *sustentare* and means: support [Pol. *utrzymanie*] or sustenance [Pol. *wyżywienie*] (J. SONDEL, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków* (Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2005), 927; F. BOBROWSKI, *Lexicon latino-polonicum. Słownik łacińsko-polski*, 3rd ed., vol. 2, L–Z. Vilnius: Nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, 1910, coll. 1607–1608). The word *remuneratio* [remuneration] occurs in CIC/83 nine times. It is derived from Latin *remunere* and refers to: repayment [Pol. *odpłata*], payment [Pol. *wynagrodzenie*], reciprocation [Pol. *odwzajemnienie*], gratitude [Pol. *odwdzięczenie się*], giving back [Pol. *zwrot*] (*Słownik łacińsko-polski*, vol. 4, P–R, ed. M. Plezia (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007), 512; *Słownik łacińsko-polski*, vol. 2, I–Z, ed. J. Korpanty (Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN, 2003), 639). For an explanation of the terminology used in CIC/83 in the matter of decent support of clergy, see P. LEWANDOWSKI, “Pojęcie godziwego utrzymania duchownych według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku,” *Roczniki Nauk Prawnych* 27, no. 2 (2017): 151–69, DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rnp.2017.27.2-8>.

¹² VATICAN COUNCIL II, *Decretum de presbyterorum ministerio et vita Presbyterorum ordinis*, December 7, 1965, AAS 58 (1966), 991–1024; Polish translation in *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, no. 20, 478–507.

¹³ PAUL VI, *Litterae apostolicae motu proprio datae Ecclesiae Sanctae. Normae de quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II decreta statuuntur*, August 6, 1966, AAS 58 (1966), 757–87.

¹⁴ CONGREGATION FOR BISHOPS, *Direttorio per il ministero pastorale dei vescovi Apostolorum successores*, February 22, 2004 (Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 2004); P. LEWANDOWSKI, “Troska biskupa diecezjalnego o godziwe utrzymanie duchownych,” *Kościół i Prawo* 5, no. 1 (2016): 56, DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/kip.2016.5.1-4>.

3. THE IMPLEMENTATION OF THE RIGHT TO DECENT SUPPORT

It is customary for the faithful to make voluntary contributions for the purposes of the diocese, parish and their pastors of souls during when a priest is paying them a pastoral visit. When he receives money in this way, he is obliged to account for them conscientiously, observing the rules applicable in the diocese, bearing in mind that it should be used in accordance with the intentions of the donors.

3.1 TAXATION OF PASTORAL VISIT CONTRIBUTIONS

What individual particular Churches have in common is the taxation of offerings made during pastoral visitation for diocesan and parochial needs.

3.1.1 Taxation for diocesan purposes

Nineteen particular Polish legislators have taxed offerings given during pastoral visitation for the needs of a diocese. The amount of the tax is determined in two ways: by indicating a percentage value of the offerings that must be paid to the diocesan curia, or by specifying a certain sum per a parishioner or household. Basically, 5%, which is the lowest rate, is in use in the Diocese of Zamość–Lubaczów.¹⁵ In the Białystok and Lublin archdioceses and the dioceses of Bielsko-Żywiec, Drohiczyn, Koszalin–Kołobrzeg, Płock, Rzeszów and Sandomierz the tax rate is 10%;¹⁶ in the dioceses of

¹⁵ BISHOP OF ZAMOŚĆ–LUBACZÓW, Dekret w sprawie uposażenia księży (30.09.1993), in *Pierwszy Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej 1996–2001* (Zamość: Kuria Diecezjalna, 2001), art. 2; IDEM, Dekret w sprawie podziału zbiórki kolędowej (24.11.1992), in *Pierwszy Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej*, art. 1–4.

¹⁶ I Synod Archidiecezji Białostockiej (25.03.2000) (Białystok: Kuria Metropolitalna Białostocka, 2000), st. 64d; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF LUBLIN, Dekret o zasadach przekazywania części ofiar kolędowych na cele archidiecezjalne (2.12.1999), *Memoranda. Wiadomości Archidiecezji Lubelskiej* 73, no. 4 (1999), art. 1; BISHOP OF BIELSKO-ŻYWIEC, Świadczenia finansowe w Diecezji Bielsko-Żywieckiej na rok 2017 (21.12.2016), *Kwartalnik Diecezjalny. Diecezja Bielsko-Żywiecka* 4 (2016), art. 2.2; BISHOP OF DROHICZYN, Dekret nowelizujący podatki na rzecz Diecezji Drohiczyńskiej od kościelnych osób prawnych i osób fizycznych (1.02.2015), *Wiadomości Diecezjalne. Pismo Urzędowe Kurii Diecezjalnej w Drohiczyźnie* 29, no. 1 (2016), art. 2.3; Zasady współżycia proboszcza i wikariusza w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej /“ordynacja”/ (9.12.1989), in *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej* (Koszalin: no publisher info, 1986–1990), art. 22; BISHOP OF PŁOCK, Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne (5.12.2015), in *Gdzie jest Bóg, tam jest przyszłość*, art. 5; BISHOP OF RZESZÓW, Instrukcja o współpracy i uposażeniu proboszcza i wikariusza (20.11.2004), in *Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004* (Rzeszów: Poligrafia Wyz-

Elbląg, Łowicz and Sandomierz it amounts to 20%;¹⁷ in the Archdiocese of Kraków the tax is 25%;¹⁸ in the dioceses of Legnica and Wrocław the tax constitutes 2/9 of pastoral visit offerings.¹⁹ The diocesan legislators of Ełk, Zielona Góra–Gorzów and Szczecin–Kamień set a specific amount of tax per one parishioner,²⁰ while the legislator of Siedlce levies tax on individual households.²¹

szego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, 2004), art. 11; BISHOP OF SANDOMIERZ, Dekret o ujednoliceniu w diecezji zasad podziału wśród kapłanów dochodów parafialnych (9.06.1994), *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 87, nos. 5–6 (1994), art. 6; IDEM, Dekret potwierdzający zobowiązania finansowe parafii i kapłanów w Diecezji Sandomierskiej (19.11.2005), *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 98, nos. 11–12 (2005): 885; IDEM, Dekret nowelizujący sposób wpłacania niektórych zobowiązań finansowych parafii i kapłanów w Diecezji Sandomierskiej (29.12.2008), *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 102, nos. 1–2 (2009), art. 2.

¹⁷ BISHOP OF ELBLĄG, Dekret ekonomiczny (in force as of March 1, 2012) (18.01.2012), *Elbląskie Wiadomości Diecezjalne* 51 (2012): 41; BISHOP OF ŁOWICZ, Instrukcja synodalna o podziale ofiar z posług religijnych, z tytułu nauczania religii w szkołach i o świadczeniach parafialnych (25.03.1999), in *I Synod Diecezji Łowickiej 1995–1999* (Łowicz: Apostolicum, 1999), art. 4; *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego* (11.12.2004) (Sosnowiec: Wydawnictwo «scriptum», 2005), st. 458; BISHOP OF SOSNOWIEC, Ustalenia dotyczące rozliczeń finansowych w parafii (11.12.2004), in *I Synod Diecezji Sosnowieckiej*, art. 3; IDEM, Rozporządzenie dotyczące świadczeń finansowych w Diecezji Sosnowieckiej w 2010 roku (19.02.2010), *Sosnowieckie Wiadomości Diecezjalne* 19, nos. 1–12 (2010): 140–41.

¹⁸ ARCHBISHOP METROPOLITAN OF KRAKÓW, Dekret ustalający zasady utrzymania księży pracujących w duszpasterstwie parafialnym (30.12.2008), *Notificationes* 147, nos. 1–3 (2009), art. 23.

¹⁹ Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej, in *Synod Archidiecezji Wrocławskiej 1985–1991* (Wrocław: Kuria Metropolitalna Wrocławska, 1995), art. 2B; BISHOP OF LEGNICA, Zasady wynagrodzenia osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej, *Legnickie Wiadomości Diecezjalne* 7 (1998), no. 2, art. 2B. Due to the fact that *Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007–2012). Przypatrzmy się powołaniu naszemu*, vol. 1, *Program odnowy religijno-moralnej* (Legnica: Biblioteka im. Jana Pawła, 2012) does not include an abrogation or derogation clause for the legislation promulgated for the Archdiocese of Wrocław and the new synodal legislation is not directly opposed to the previous one, nor does it fully organize the subject matter of the old act in accordance with the disposition of c. 20, the legislation provided in *Synod Archidiecezji Wrocławskiej* should be considered as still in force in the Diocese of Legnica.

²⁰ BISHOP OF EŁK, Dekret ekonomiczny Diecezji Ełckiej (29.01.2002), *Kronika Urzędowa Diecezji Ełckiej* 11, nos. 1–2 (2002): 41; BISHOP OF ZIELONA GÓRA–GORZÓW, Zarządzenie wprowadzające nowe zasady podziału ofiar z wizyty duszpasterskiej (29.12.2004), *Ecclesiastica. Pismo Urzędowe Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* 15, nos. 1–3 (2005): 29; IDEM, Vademecum Ekonomiczne Księży Proboszczów i Wikariuszy w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej (24.06.2005), *Ecclesiastica. Pismo Urzędowe Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* 15, nos. 7–9 (2005), art. I, 2; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF SZCZECIN–KAMIEŃ, Dekret częściowo nowelizujący Normy Finansowe Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej (24.01.2013), *Prezbiterium. Pismo Urzędowe Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej* 1 (2013), Art. II, 2.

²¹ BISHOP OF SIEDLCE, Pro memoria, 410; IDEM, Zasady współpracy i uposażenia duszpasterzy parafialnych w Diecezji Siedleckiej (15.11.2006), *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 75, no. 12 (2006), art. 5, 7; IDEM, Dekret o miesięcznych opłatach od parafii

Legislators permit the possibility of tax exemption for a diocese. In parishes with up to 1000 faithful in the Archdiocese of Lublin and the Diocese of Zamość–Lubaczów, there is no need to pay tax.²² In addition, in larger parishes of the Archdiocese of Lublin, tax exemption or reduction may be granted with the consent of the diocesan bishop upon a written, motivated request of a pastor, with the dean's opinion. In the case of a parish where the dean acts as the pastor, the application is submitted by the diocesan finance officer. If a parish church under construction is in a raw state, the pastor does not present a request for an exemption.²³

Of all the legislators who have taxed contributions from pastoral visitation for diocesan purposes, five have detailed goals. In the Archdiocese of Kraków, three quarters of the amount is subsidized by the Fraternal Priestly Aid Fund, and a quarter by the SOS Life Protection Fund.²⁴ In the Archdiocese of Wrocław and in the Diocese of Legnica, halves of the tax are allocated for the maintenance of the diocesan curia and the seminary;²⁵ in the Diocese of Łowicz it is used for the maintenance of the seminary.²⁶ In the Diocese of Płock, offerings made during pastoral visitation are credited to the Diocesan Fund for the Building of Churches.²⁷

3.1.2 Taxation for parish purposes

After a specific tax is paid to the diocese, the funds collected from pastoral visits are divided between the parish and the presbyters. The financial systems adopted by individual legislators in the issue at hand differ radically from each other. In the dioceses of Bielsko–Żywiec, Rzeszów and Sosnowiec, 20% of the offerings are transferred to the parish budget, thus

(29.09.2016), *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 85, nos. 9–10 (2016): 391.

²² METROPOLITAN ARCHBISHOP OF LUBLIN, Dekret o zasadach przekazywania części ofiar kolędowych na cele archidiecezjalne, art. 4–5; BISHOP OF ZAMOŚĆ–LUBACZÓW, Dekret w sprawie podziału zbiórki kolędowej, art. 1.

²³ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF LUBLIN, Dekret o zasadach przekazywania części ofiar kolędowych na cele archidiecezjalne, art. 4–5.

²⁴ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF KRAKÓW, Dekret ustalający zasady utrzymania księży pracujących w duszpasterstwie parafialnym, art. 23.

²⁵ Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej, art. 2b; BISHOP OF LEGNICA, Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych, art. 2b.

²⁶ BISHOP OF ŁOWICZ, *Instrukcja synodalna o podziale ofiar z posług religijnych*, art. 4.

²⁷ BISHOP OF PŁOCK, *Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta*, art. 5–6; IDEM, *Regulamin Diecezjalnego Funduszu Remontowo-Budowlanego* (26.01.2015), *Miesięcznik Pasterski Płocki* 100, no. 2 (2015): art. 1–2.

leaving 70%, 70% and 60% of the offerings, respectively, at the disposal of the presbyters.²⁸ The legislators of Elbląg and Sandomierz prescribe a 40% allocation of the offerings to the parish and 40% and 50% to the clerics, respectively.²⁹ In the archdioceses of Częstochowa and Szczecin–Kamień, as well as in the Diocese of Łomża, the collected amount is divided in half between the parish and the priests.³⁰ 20% of pastoral donations belongs to the pastors in the Diocese of Łowicz and the Archdiocese of Łódź, after an earlier transfer of 60% and 80% respectively to the parish budget.³¹ In the Diocese of Radom, the levy for the parish represents 75% of the funds, while 25% is transferred to the community of presbyters.³²

The legislators of Wrocław, Legnica and Pelplin allow presbyters to retain two thirds of offerings from pastoral visits. Due to the fact that in the Archdiocese of Wrocław and the Diocese of Legnica the rest of the collected amount is taxed for ecclesiastical purposes in equal measures between the parish, diocesan curia and the seminary, 1/9 of the collected amount is to be transferred to the parish treasury, and 1/3 in the Diocese of Pelplin.³³ In the

²⁸ BISHOP OF BIELSKO-ŻYWIEC, Świadczenia finansowe w Diecezji Bielsko-Żywieckiej, art. 2.2; 9; 11; BISHOP OF RZESZÓW, Instrukcja o współpracy i uposażeniu proboszcza i wikariusza, art. 11; *I Synod Diecezji Sosnowieckiej*, st. 458; BISHOP OF SOSNOWIEC, Ustalenia dotyczące rozliczeń finansowych w parafii, art. 3; IDEM, Rozporządzenie dotyczące świadczeń finansowych w Diecezji Sosnowieckiej, 140–41.

²⁹ BISHOP OF ELBLĄG, Dekret ekonomiczny, 41; BISHOP OF SANDOMIERZ, Dekret o ujednoliceniu w diecezji zasad podziału wśród kapłanów dochodów parafialnych, art. 6; IDEM, *Dekret potwierdzający zobowiązania finansowe parafii i kapłanów w Diecezji Sandomierskiej*, 885; IDEM, *Dekret nowelizujący sposób wpłacania niektórych zobowiązań finansowych parafii i kapłanów*, art. 2.

³⁰ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF CZĘSTOCHOWA, Dekret w sprawie zapewnienia niezbędnych środków finansowych, służących wypełnianiu celów własnych Archidiecezji Częstochowskiej (1.07.2012), *Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej* 86, no. 1 (2012): 126; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF SZCZECIN-KAMIEŃ, Dekret częściowo nowelizujący Normy Finansowe, art. II, 2; BISHOP OF ŁOMŻA, Zarządzenie dotyczące uposażenia i zobowiązań finansowych kapłanów Diecezji Łomżyńskiej (19.03.2009), in *Zarządzenia posynodalne Biskupa Łomżyńskiego: zarządzenia, dekrety, instrukcje, statuty, regulaminy* (Łomża: Łomżyńska Kuria Diecezjalna, 2011), art. 4.

³¹ BISHOP OF ŁOWICZ, Instrukcja synodalna o podziale ofiar z posług religijnych, art. 4; *III Synod Archidiecezji Łódzkiej* (22.11.1998) (Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, 1999), art. 82.

³² Ustawa synodalna Diecezji Radomskiej promulgowana przez Biskupa Radomskiego Edwarda Materskiego 5 kwietnia 1997 roku w Radomiu na I Synodzie Diecezji Radomskiej (5.04.1997) (Radom: Radomskie Wydawnictwo Diecezjalne AVE, 1999), st. 164, §8; BISHOP OF RADOM, Dekret wprowadzający wspólnotę dochodów kapłańskich w Diecezji Radomskiej (21.12.2000), *Kronika Diecezji Radomskiej* 10, no. 1 (2001), art. 2.

³³ Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej, art. 2b; BISHOP OF LEGNICA, Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych, art. 2b; BISHOP OF PELPLIN, Dekret w sprawie wynagrodzenia kolędowego (21.12.1997), *Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej* 6, no. 12 (1997), 580; IDEM,

Archdiocese of Warmia, two thirds of the funds supply the parish budget, while a third is reserved for the priests.³⁴ In the Archdiocese of Warszawa, donations from pastoral visits are divided according to the principle: three quarters for the parish and a quarter for the priests.³⁵

Some diocesan legislators divide pastoral visit contributions between parishes and priests depending on the number of parishioners. In the Diocese of Kalisz, in parishes of up to 2,000 believers, 30% of the sum is paid to the parish, 70% to the pastors of souls; in parishes of up to 7000 believers the division ratio is from 40% to 60%; in those exceeding 7,000 believers the amount is divided in half.³⁶ In the Diocese of Płock, the following rules apply: in parishes up to 2,000 believers – a quarter goes to the parish budget, and three quarters to the parish priests; parishes with up to 3,500 believers allocate a third to the parish, and two thirds go to priests; in parishes with up to 5,000 the amount is split in half; in parishes up to 10,000 believers, two thirds go to the parish treasury and the rest to the priests; and for parishes exceeding 10,000 believers the ratio is three quarters to the parish budget and a quarter for the presbyters.³⁷ In the Archdiocese of Poznań, in parishes of up to 1,500 believers, where only a pastor works, two thirds of the offerings are reserved for him and a third goes to the parish; in parishes of more than 1,500 believers, this amount is divided in half. In parishes with a vicar, where individual settlements are used, the pastor retains two thirds of the offerings and contributes a third to the parish fund; a vicar is entitled to a third of the sum of pastoral offerings, and he is obliged to pay two thirds of that to the parish budget.³⁸ In the Diocese of Toruń, the particular law

Zarządzenie o wysokości poszczególnych zobowiązań finansowych (obowiązuje od 1 kwietnia 2006 r.), *Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej* 15, no. 2 (2006): 80. In parishes without a vicar, 50 % of donations must be transferred to the parish treasury (ibid.).

³⁴ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARMIA, Dekret o uposażeniu księży diecezjalnych pracujących w duszpasterstwie parafialnym (18.12.2010), in *Przypatrzmy się powołaniu naszemu! (1 Kor 1, 26). I (XIV) Synod Archidiecezji Warmińskiej (2006–2012). Misja Kościoła Warmińskiego w dziele Nowej Ewangelizacji* (Olsztyn: Wydział Duszpasterski Kurii Archidiecezji Warmińskiej, 2012), art. 6.

³⁵ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARSZAWA, Utrzymanie kapłanów (19.03.2003), in *IV Synod Archidiecezji Warszawskiej* (Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, 2003), art. 6.

³⁶ BISHOP OF KALISZ, Dekret o zasadach wynagradzania kapłanów w Diecezji Kaliskiej (1.11.1993), in *Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej*, 274.

³⁷ BISHOP OF PŁOCK, Instrukcja o wizycie duszpasterskiej, art. 20–21; IDEM, *Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta*, art. 5–6.

³⁸ *Synod Archidiecezji Poznańskiej*, 893, st. 110, §5; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF POZNAŃ, Dekret o uposażeniu proboszcza i wikariusza w Archidiecezji Poznańskiej (5.04.2007), in *Synod*

requires that offerings from pastoral visitation be distributed in the following manner: in parishes up to 1,500 faithful—two thirds go to the pastor and a third is given to the parish budget; in parishes exceeding 1,500 faithful, two thirds supply the parish treasury and a third goes to the presbyters.³⁹ In the Diocese of Włocławek, parishes counting up to 2,000 faithful split the offerings in half between the priests and the parish; in parishes with up to 4,000 faithful and one presbyter working, 60% of the amount is paid to the parish budget and 40% to the pastor, and if a vicar is present, the offerings are divided in half. In parishes with over 4,000 faithful the redistribution model is this: 60% goes to the parish budget and 40% is reserved for the presbyters. In parishes where a church or rectory is under construction or other important investments are in progress, all of the collected offerings should be allocated for a specific purpose, considering that the vicar is entitled to a sum representing three months of Mass offerings, and the pastor is entitled to a double of this sum.⁴⁰

In the Diocese of Drohiczyn, presbyters receive a bonus of approximately the average of a monthly salary calculated on the basis of the gross amount of the previous calendar year. The remainder is to be allocated for parish tasks. In parishes with up to 1,000 faithful, half of the offerings from pastoral visitation are accounted for using the *iura stolae* principle. For parishes in real financial difficulties, the diocesan bishop, in consultation with the finance council, may agree to transfer all or part of the collected amount for the maintenance of the priests.⁴¹ In the parishes of the Diocese of Kielce where economic investments are in progress or in parishes with a custom of donating for the needs of the Church, vicars receive a quadruple of the lowest gross national salary.⁴² In the Archdiocese of Gniezno, pastors and vicars

Archidiecezji Poznańskiej, art. 2–3; IDEM, *Instrukcja dotycząca zarządzania kościelnymi dobrami doczesnymi* (5.04.2007), in *Synod Archidiecezji Poznańskiej*, art. 45.

³⁹ BISHOP OF TORUŃ, *Instrukcja o współpracy i uposażeniu duszpasterzy parafialnych* (27.06.2011), in *Uchwały Pierwszego Synodu Diecezji Toruńskiej. Prawo partykularne Kościoła Toruńskiego* (Toruń: Toruńskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2011), art. 32, §2; IDEM, *Instrukcja o wizycie duszpasterskiej* (27.06.2011), in *Uchwały Pierwszego Synodu Diecezji Toruńskiej*, art. 8, §1.

⁴⁰ *Drugi Synod Diecezji Włocławskiej. Statuty* (4.04.1994) (Włocławek: Kuria Diecezjalna, 1994), st. 500. See also BISHOP OF WŁOCŁAWEK, *Zarządzenie w sprawie zbiórki z ofiar kolędowych na cele diecezjalne* (15.12.2009), *Kronika Diecezji Włocławskiej* 93, no. 1 (2010): 81–82; IDEM, *Zarządzenie w sprawie zbiórki z kolędy* (6.12.2013), *Kronika Diecezji Włocławskiej* 97, no. 1 (2014): 37.

⁴¹ *I Synod Diecezji Drohiczyńskiej. Statuty. Dokumenty wykonawcze* (24.05.1997) (Drohiczyn: Drohiczyńskie Wydawnictwo Diecezjalne, 1997), st. 237.

⁴² BISHOP OF KIELCE, *Podstawy materialne instytucji diecezjalnych i uposażenie prezbiterów* (3.06.2002), in *Zarządzenia posynodalne Biskupa Kieleckiego (instrukcje, statuty, wzory pism)* (Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2002), 18.

get their share of donations made during pastoral visitation.⁴³ In the Diocese of Siedlce, such offerings are to be used for parish purposes as determined by the pastor in consultation with the parochial finance council and announced to the faithful during Mass. However, presbyters are entitled to a decent remuneration for their service. The pastor determines what part of the collected amount will be spent on the care of souls, taking into account the scope and cost of the planned investments and the time spent by individual priests on pastoral visitation.⁴⁴ In the Diocese of Warszawa–Praga, priests have the right to keep for themselves part of the offerings collected during pastoral visits, while the remaining amount is to be paid to the parish budget.⁴⁵ In the Diocese of Zielona Góra–Gorzów, after contributing a certain tax to the diocesan curia, the remaining amount is divided equally among the priests who took part in pastoral visitation. Of every part due to the parochial vicars and residents, if they have accommodation and board at the rectory, 45% will go to the pastor for parish tasks, including their own subsistence. The particular legislator of Zielona Góra–Gorzów permits pastors, on account of his office, to retain the entire amount due to him after the division.⁴⁶

In the Archdiocese of Białystok and the Diocese of Ełk, donations from pastoral visitation, diocesan tax paid, belong to the presbyters in whole.⁴⁷

3.2 THE DISTRIBUTION OF OFFERINGS FROM PASTORAL VISITATION AMONG CLERICS

It is also instructive to see how donations from pastoral visitation are divided among the presbyters themselves.⁴⁸ The twelve diocesan legislators

⁴³ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF GNIEZNO, Dekret Księdza Arcybiskupa Henryka Muszyńskiego o uposażeniu duszpasterzy parafialnych w Archidiecezji Gnieźnieńskiej (15.05.2013), *Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej* 59, no. 2 (2004), art. 1–2.

⁴⁴ BISHOP OF SIEDLCE, *Pro memoria*, 410; IDEM, Zasady współpracy i uposażenia duszpasterzy parafialnych, art. V, 7; IDEM, *Dekret o miesięcznych opłatach od parafii*, 391.

⁴⁵ *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej* (8.12.2000) (Warszawa: Kuria Biskupia Diecezji Warszawsko-Praskiej, 2000), st. 67; BISHOP OF WARSZAWA–PRAGA, Instrukcja o współpracy duszpasterzy parafii nowo powstałej z duszpasterzami parafii macierzystych (8.12.2000), in *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*, art. 17.

⁴⁶ BISHOP OF ZIELONA GÓRA–GORZÓW, Zarządzenie wprowadzające nowe zasady podziału ofiar z wizyty duszpasterskiej, 29; IDEM, Vademecum Ekonomiczne Księży Proboszczów i Wikaariuszy, art. I, 2.

⁴⁷ *Synod Archidiecezji Białostockiej*, st. 64d; BISHOP OF EŁK, Dekret ekonomiczny Diecezji Ełckiej, 41.

prefer the following system: the funds (from the part belonging to the pastors of souls) should be divided by the number of priests working in the parish plus one. In such a calculation, the pastor receives two parts—as a functionary allowance—and each vicar receives one part.⁴⁹ On the other hand, eight diocesan bishops require an equal distribution of donations from pastoral visitation.⁵⁰

There are also other distribution rules. In the Diocese of Łomża, in parishes with more than 1,000 faithful, two thirds of the funds are available to pastors and a third to their vicars. In parishes counting up to 1,000 faithful the whole amount of the donations belongs to the parish priest.⁵¹ In the Diocese of Pelplin, the sum is divided in half between the pastor and the vicars (who, in turn, divide equally their share).⁵² In the Diocese of Koszalin–Kołobrzeg, where individual settlement of pastoral donations is used, the parochial vicar is obliged to give half of the collected funds to the pastor.⁵³

⁴⁸ And on that subject also in S. DUBIEL, “Wynagradzanie pracowników duchownych według obowiązujących synodów polskich,” *Memoranda. Wiadomości Archidiecezji Lubelskiej* 80, no. 3 (2006): 826–60; IDEM, *Uprawnienia majątkowe Kościoła katolickiego w Polsce w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku, Konkordatu z 1993 roku i ustaw synodalnych* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007), 217–22.

⁴⁹ METROPOLITAN ARCHBISHOP OF CZĘSTOCHOWA, Dekret w sprawie zapewnienia niezbędnych środków finansowych, st. 126; BISHOP OF EŁK, Dekret ekonomiczny Diecezji Ełckiej, 41; BISHOP OF KALISZ, Dekret o zasadach wynagradzania kapłanów, 274; BISHOP OF ŁÓWICZ, Instrukcja synodalna o podziale ofiar z posług religijnych, art. 4; BISHOP OF PŁOCK, Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta, art. 5–6; BISHOP OF SANDOMIERZ, Dekret o ujednoliceniu w diecezji zasad podziału wśród kapłanów dochodów parafialnych, art. 6; BISHOP OF SOSNOWIEC, Ustalenia dotyczące rozliczeń finansowych w parafii, art. 3; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF SZCZECIN–KAMIEŃ, Dekret częściowo nowelizujący Normy Finansowe, art. II, 2; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARMIA, Dekret o uposażeniu księży diecezjalnych pracujących w duszpasterstwie parafialnym, art. 6; METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARSZAWA, Utrzymanie kapłanów, art. 6; *Drugi Synod Diecezji Włocławskiej*, st. 500; BISHOP OF ZAMOŚĆ–LUBACZÓW, Dekret w sprawie podziału zbiórki kolędowej, art. 1–4.

⁵⁰ *Synod Archidiecezji Białostockiej*, stat. 64d; BISHOP OF BIELSKO–ŻYWIEC, Świadczenia finansowe w Diecezji Bielsko–Żywieckiej, art. 2.2; 9; 11; BISHOP OF ELBLĄG, Dekret ekonomiczny, 41; BISHOP OF GLIWICE, Rozporządzenia dotyczące zobowiązań finansowych od 1 stycznia 2002 roku (11.10.2001), *Wiadomości Diecezji Gliwickiej. Pismo Urzędowe* 11, no. 1 (2002): 66; BISHOP OF LEGNICA, Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych, art. 2b; BISHOP OF RZESZÓW, Instrukcja o współpracy i uposażeniu proboszcza i wikariusza, art. 11; BISHOP OF TORUŃ, Instrukcja o współpracy i uposażeniu duszpasterzy parafialnych, art. 32, §2; Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej, art. 2b.

⁵¹ BISHOP OF ŁOMŻA, Zarządzenie dotyczące uposażenia i zobowiązań finansowych kapłanów, art. 4.

⁵² BISHOP OF PELPLIN, Dekret w sprawie wynagrodzenia kolędowego, 580; IDEM, Zarządzenie o wysokości poszczególnych zobowiązań finansowych, 80.

⁵³ Zasady współżycia proboszcza i wikariusza w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, art. 22.

CONCLUSIONS

Our analysis carried out in this article leads to the following conclusions:

1. Pastoral visitation, known in Polish as *kolęda*, is a good opportunity to strengthen the bonds between the pastor and vicars and their parishioners, and to discern the spiritual and material needs of the faithful.

2. The code legislator in canon 281, §1 proclaims the right of priests to an adequate remuneration.

3. On this occasion, it is customary for the faithful to make voluntary contributions for the needs of the diocese, parish and pastoral care.

4. Not all Polish particular legislators have issued appropriate instructions regarding the division and use of donations from pastoral visits. We should call for normalisation in this important and delicate matter, because the absence of relevant norms and rules can lead to many misunderstandings, both among the faithful and priests themselves.

5. Although the common feature of the financial systems functioning in the particular Churches in Poland is the taxation of *kolęda* contributions for diocesan and parish purposes, specific regulations can differ significantly. The development of a uniform set of instructions should be deemed as desirable. However, taking into account the great social and economic diversification of individual dioceses in Poland and differing generosity of the faithful and their participation in the life of the Church, as confirmed by statistical research using *dominantes* and *communicantes* indicators, this proposal seems to be impossible to implement at present.

6. Once a certain tax amount is paid for diocesan and parish purposes, pastoral visit offerings are given to clergy. There is no uniform model for distributing these funds among priests. Regardless of the diocesan system in force diocese, the offerings made on account of pastoral visitation are undoubtedly a great material aid to priests, and thus realize of the right of clergy to decent support.

7. A pastor of souls is obliged to account conscientiously for the donations that were collected during the pastoral visitation, bearing in mind that they are to be used as intended by the donors. Also, offerings cannot be the only motive for pastoral visitation.

BIBLIOGRAPHY

SOURCES OF UNIVERSAL LAW

- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, January 25, 1983. AAS 75 (1983), pars II, 1–317. Polish translation in *Kodeks Prawa Kanonicznego*, the text approved by the Episcopal Conference of Poland. Poznań: Pallottinum, 1984.
- CONGREGATION FOR BISHOPS. Directorio per il ministero pastorale dei vescovi *Apostolorum successores*, February 22, 2004. Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 2004.
- PAUL VI. Adhortatio apostolica Evangelii nuntiandi de evangelizatione in mundo huius temporis, December 8, 1975. AAS 68 (1976), 5–76.
- PAUL VI. Litterae apostolicae motu proprio datae *Ecclesiae Sanctae*. Normae de quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II decreta statuuntur, August 6, 1966. AAS 58 (1966), 757–87.
- PAUL VI. Litterae encyclicae quibus viis Catholicam Ecclesiam in praesenti munus suum exsequi oporteat Ecclesiam suam, August 6, 1964. AAS 56 (1964), 609–59.
- VATICAN COUNCIL II. Decretum de pastoralis episcoporum munere in Ecclesia *Christus Dominus*, October 28, 1965. AAS 58 (1966), 673–96.
- VATICAN COUNCIL II. Decretum de presbyterorum ministerio et vita *Presbyterorum ordinis*, December 7, 1965. AAS 58 (1966), 991–1024.
- VATICAN COUNCIL II. Ordo Baptismi parvulorum. Rituale Romanum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum. Editio Typica Altera, 15–22. Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 1986. Polish translation in “Chrzest dzieci. Wprowadzenie Teologiczno-Pastoralne.” In *Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, 3rd ed., amended, 21–31. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2016.

SOURCES OF PARTICULAR LAW

- I Synod Archidiecezji Białostockiej* (25.03.2000). Białystok: Kuria Metropolitalna Białostocka, 2000.
- I Synod Diecezji Drohiczyńskiej. Statuty. Dokumenty wykonawcze* (24.05.1997). Drohiczyńskie Wydawnictwo Diecezjalne, 1997.
- I Synod Diecezji Legnickiej* (2007–2012). *Przypatrzmy się powołaniu naszemu*. Vol. 1, *Program odnowy religijno-moralnej*. Legnica: Biblioteka im. Jana Pawła II, 2012.
- I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego* (11.12.2004). Sosnowiec: Wydawnictwo «scriptum», 2005.
- III Synod Archidiecezji Łódzkiej* (22.11.1998). Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, 1999.
- BISHOP OF BIELSKO-ŻYWIEC. Świadczenia finansowe w Diecezji Bielsko-Żywieckiej na rok 2017 [Financial benefits in the Diocese of Bielsko-Żywiec for 2017] (21.12.2016). *Kwartalnik Diecezjalny. Diecezja Bielsko-Żywiecka* 4 (2016): 378–88.
- BISHOP OF DROHICZYN. Dekret nowelizujący podatki na rzecz Diecezji Drohiczyńskiej od kościelnych osób prawnych i osób fizycznych [Decree amending taxes for the Diocese of Drohiczyń from ecclesiastical juridical and natural persons] (1.02.2015). *Wiadomości Diecezjalne. Pismo Urzędowe Kurii Diecezjalnej w Drohiczyźnie* 29, no. 1 (2016): 108–11.
- BISHOP OF ELBLĄG. Dekret ekonomiczny (obowiązujący od 1. marca 2012 roku) [Economic decree (in force as of March 1, 2012)] (18.01.2012). *Elbląskie Wiadomości Diecezjalne* 51 (2012): 38–45.

- BISHOP OF ELK. Dekret ekonomiczny Diecezji Elckiej [Economic decree of the Diocese of Elk] (29.01.2002). *Kronika Urzędowa Diecezji Elckiej* 11, nos. 1–2 (2002): 38–43.
- BISHOP OF GLIWICE. Rozporządzenia dotyczące zobowiązań finansowych od 1 stycznia 2002 roku [Dispositions on financial obligations as of January 1, 2002] (11.10.2001). *Wiadomości Diecezji Gliwickiej. Pismo Urzędowe* 11, no. 1 (2002): 64–70.
- BISHOP OF KALISZ. Dekret o zasadach wynagradzania kapłanów w Diecezji Kaliskiej [Decree on the rules for the remuneration of presbyters in the Diocese of Kalisz] (1.11.1993). In *Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007–2009). Prawo diecezjalne Kościoła Kaliskiego*, 273–74. Kalisz: Kuria Diecezjalna, 2009.
- BISHOP OF KIELCE. Podstawy materialne instytucji diecezjalnych i uposażenie prezbiterów [Financial basis of the diocesan institutions and the remuneration of presbyters] (3.06.2002). In *Zarządzenia posynodalne Biskupa Kieleckiego (instrukcje, statuty, wzory pism)*, 15–18. Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2002.
- BISHOP OF LEGNICA. Zasady wynagrodzenia osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej [Rules for the remuneration of persons and the financing of ecclesiastical offices and institutions in the Archdiocese of Wrocław]. *Legnickie Wiadomości Diecezjalne* 7, no. 2 (1998): 49–52.
- BISHOP OF ŁOMŻA. Zarządzenie dotyczące uposażenia i zobowiązań finansowych kapłanów [Disposition on the remuneration and financial obligations of presbyters of the Diocese of Łomża] (19.03.2009). In *Zarządzenia posynodalne Biskupa Łomżyńskiego: zarządzenia, dekry, instrukcje, statuty, regulaminy*, 33–37. Łomża: Łomżyńska Kuria Diecezjalna, 2011.
- BISHOP OF ŁÓWICZ. Instrukcja synodalna o podziale ofiar z posług religijnych, z tytułu nauczania religii w szkołach i o świadczeniach parafialnych [Synodal instruction on the distribution of offerings from religious services, religious instruction in schools and parish benefits] (25.03.1999). In *I Synod Diecezji Łowickiej 1995–1999*, 130–31. Łowicz: Apostolicum, 1999.
- BISHOP OF PELPLIN. Dekret w sprawie wynagrodzenia kolędowego (21.12.1997) [Decree on remuneration of pastoral visitation] (6.12.2013). *Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej* 6, no. 12 (1997): 580.
- BISHOP OF PELPLIN. Zarządzenie o wysokości poszczególnych zobowiązań finansowych (obowiązuje od 01 kwietnia 2006 r.) [Disposition on the amount of particular financial obligations] (in force as of April 1, 2006). *Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej* 15, no. 2 (2006): 78–81.
- BISHOP OF PŁOCK. Instrukcja o wizycie duszpasterskiej [Instruction on pastoral visitation] (5.12.2015). In *Gdzie jest Bóg, tam jest przyszłość. XLIII Synod Diecezji Płockiej. Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego*, 567–69. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2015.
- BISHOP OF PŁOCK. Instrukcja regulująca uposażenie proboszcza, wikariusza i rezydenta oraz świadczenia osobiste i parafialne [Instruction on the remuneration of pastors, parochial vicars and residents and on personal and parish benefits] (5.12.2015). In *Gdzie jest Bóg, tam jest przyszłość. XLIII Synod Diecezji Płockiej. Prawo partykularne i program odnowy pastoralnej Kościoła Płockiego*, 589–93. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2015.
- BISHOP OF RADOM. Dekret wprowadzający wspólnotę dochodów kapłańskich w Diecezji Radomskiej [Decree establishing the communion of priestly income in the Diocese of Radom] (21.12.2000). *Kronika Diecezji Radomskiej* 10, no. 1 (2001): 13–15.
- BISHOP OF RZESZÓW. Instrukcja o współpracy i uposażeniu proboszcza i wikariusza [Instruction on the cooperation and remuneration of the pastor and parochial vicar] (20.11.2004). In *Pierwszy Synod Diecezji Rzeszowskiej 2001–2004*, 263–65. Rzeszów: Poligrafia Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie, 2004.

- BISHOP OF SANDOMIERZ. Dekret nowelizujący sposób wpłacania niektórych zobowiązań finansowych parafii i kapłanów w Diecezji Sandomierskiej [Decree amending the manner of payment of certain financial obligations of parishes and priests in the Diocese of Sandomierz] (29.12.2008). *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 102, nos. 1–2 (2009): 22.
- BISHOP OF SANDOMIERZ. Dekret o ujednoliceniu w diecezji zasad podziału wśród kapłanów dochodów parafialnych [Decree on the unification of diocesan rules for the distribution of parish revenue among priests] (9.06.1994). *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 87, nos. 5–6 (1994): 218–19.
- BISHOP OF SANDOMIERZ. Dekret potwierdzający zobowiązania finansowe parafii i kapłanów w Diecezji Sandomierskiej [Decree confirming financial obligations of the parishes and priests of the Diocese of Sandomierz] (19.11.2005). *Kronika Diecezji Sandomierskiej* 98, nos. 11–12 (2005): 883–85.
- BISHOP OF SIEDLCE. Dekret o miesięcznych opłatach od parafii [Decree on monthly contributions from parishes] (29.09.2016). *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 85, nos. 9–10 (2016): 391.
- BISHOP OF SIEDLCE. Pro memoria (23.01.2008). *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 77, no. 1 (2008): 28.
- BISHOP OF SIEDLCE. Zasady współpracy i uposażenia duszpasterzy parafialnych w Diecezji Siedleckiej [Rules for the cooperation and remuneration of parochial pastors of souls in the Diocese of Siedlce] (15.11.2006). *Wiadomości Diecezjalne Siedleckie. Organ Urzędowy Kurii Diecezjalnej* 75, no. 12 (2006): 424–34.
- BISHOP OF SOSNOWIEC. Rozporządzenie dotyczące świadczeń finansowych w Diecezji Sosnowieckiej w 2010 roku [Disposition on financial benefits in the Diocese of Sosnowiec in 2010] (19.02.2010). *Sosnowieckie Wiadomości Diecezjalne* 19, nos. 1–12 (2010): 140–41.
- BISHOP OF SOSNOWIEC. Ustalenia dotyczące rozliczeń finansowych w parafii [Arrangements concerning financial settlements in the parish] (11.12.2004). In *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, 275. Sosnowiec: Wydawnictwo «scriptum», 2005.
- BISHOP OF TORUŃ. Instrukcja o wizycie duszpasterskiej [Instruction on pastoral visitation] (27.06.2011). In *Uchwały Pierwszego Synodu Diecezji Toruńskiej. Prawo partykularne Kościoła Toruńskiego*, 314–18. Toruń: Toruńskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2011.
- BISHOP OF TORUŃ. Instrukcja o współpracy i uposażeniu duszpasterzy parafialnych [Instruction on the cooperation and remuneration of parochial pastors of souls] (27.06.2011). In *Uchwały Pierwszego Synodu Diecezji Toruńskiej. Prawo partykularne Kościoła Toruńskiego*, 273–84. Toruń: Toruńskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2011.
- BISHOP OF WARSZAWA–PRAGA. Instrukcja o współpracy duszpasterzy parafii nowo powstałej z duszpasterzami parafii macierzystych [Instruction on the cooperation of the pastors of souls of a newly established parish with the pastors of souls of the parishes of origin] (8.12.2000). In *Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*, 201–4. Warszawa: Kuria Biskupia Diecezji Warszawsko-Praskiej, 2000.
- BISHOP OF WŁOCŁAWEK. Zarządzenie w sprawie zbiórki z kolędy [Disposition on offerings from pastoral visitation] (6.12.2013). *Kronika Diecezji Włocławskiej* 97, no. 1 (2014): 37.
- BISHOP OF WŁOCŁAWEK. Zarządzenie w sprawie zbiórki z kolędy na cele diecezjalne [Disposition on the collection of offerings from pastoral visitation for diocesan purposes] (15.12.2009). *Kronika Diecezji Włocławskiej* 93, no. 1 (2010): 81–82.
- BISHOP OF ZAMOŚĆ–LUBACZÓW. Dekret w sprawie podziału zbiórki kolędowej [Decree on the distribution of offerings from pastoral visitation] (24.11.1992). In *Pierwszy Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej 1996–2001*, 175. Zamość: Kuria Diecezjalna, 2001.

- BISHOP OF ZAMOŚĆ–LUBACZÓW. Dekret w sprawie uposażenia księży [Decree on the remuneration of priests] (30.09.1993). In *Pierwszy Synod Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej 1996–2001*, 173–74. Zamość: Kuria Diecezjalna, 2001.
- BISHOP OF ZIELONA GÓRA–GORZÓW. Vademecum Ekonomiczne Księży Proboszczów i Wikariuszy w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej [An Economic Vademecum for Pastors and Parochial Vicars in the Diocese of Zielona Góra–Gorzów] (24.06.2005). *Ecclesiastica. Pismo Urzędowe Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* 15, nos. 7–9 (2005): 23–27.
- BISHOP OF ZIELONA GÓRA–GORZÓW. Zarządzenie wprowadzające nowe zasady podziału ofiar z wizyty duszpasterskiej [Disposition introducing new rules for the distribution of offerings from pastoral visitation] (29.12.2004). *Ecclesiastica. Pismo Urzędowe Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* 15, nos. 1–3 (2005): 29–30.
- Drugi Synod Diecezji Włocławskiej. Statuty* (4.04.1994). Włocławek: Kuria Diecezjalna, 1994.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF CZĘSTOCHOWA. Dekret w sprawie zapewnienia niezbędnych środków finansowych, służących wypełnianiu celów własnych Archidiecezji Częstochowskiej [Decree on providing necessary financial resources for the fulfilment of the goals proper to the Archdiocese of Częstochowa] (1.07.2012). *Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej* 86, no. 1 (2012): 124–27.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF GNIEZNO. Dekret Księdza Arcybiskupa Henryka Muszyńskiego o uposażeniu duszpasterzy parafialnych w Archidiecezji Gnieźnieńskiej [Decree of Archbishop Henryk Muszyński on remuneration of parochial pastors of souls in the Archdiocese of Gniezno] (15.05.2013). *Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej* 59, no. 2 (2004): 204–6.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF KRAKÓW. Dekret ustalający zasady utrzymania księży pracujących w duszpasterstwie parafialnym [Decree laying down the rules for the support of priests exercising parochial care of souls] (30.12.2008). *Notificationes* 147, nos. 1–3 (2009): 51–55.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF LUBLIN. Dekret o zasadach przekazywania części ofiar kołędowych na cele archidiecezjalne [Decree on the rules for the donation of some offerings collected during pastoral visitation for archdiocesan purposes] (2.12.1999). *Memoranda. Wiadomości Archidiecezji Lubelskiej* 73, no. 4 (1999): 825–26.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF POZNAŃ. Dekret o uposażeniu proboszcza i wikariusza w Archidiecezji Poznańskiej [Decree on the remuneration of the pastor and vicar in the Archdiocese of Poznań] (5.04.2007). In *Statuty*. Vol. 2 of *Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004–2008. Zwołany i przeprowadzony przez Arcybiskupa Stanisława Gądeckiego* (23.11.2008), 277–80. Poznań: Wydawnictwo Świętego Wojciecha, 2008.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF POZNAŃ. Instrukcja dotycząca zarządzania kościelnymi dobrami doczesnymi [Instruction on the administration of ecclesiastical temporal goods] (5.04.2007). In *Statuty*. Vol. 2 of *Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004–2008. Zwołany i przeprowadzony przez Arcybiskupa Stanisława Gądeckiego* (23.11.2008), 555–63. Poznań: Wydawnictwo Świętego Wojciecha, 2008.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF SZCZECIN-KAMIEŃ. Dekret częściowo nowelizujący Normy Finansowe Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej [Decree partially amending Financial Standards of the Archdiocese of Szczecin-Kamień] (24.01.2013). *Prezbiterium. Pismo Urzędowe Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej* 1 (2013): 31–39.
- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARMIA. Dekret o uposażeniu księży diecezjalnych pracujących w duszpasterstwie parafialnym [Decree on the remuneration of diocesan priests exercising parochial care of souls] (18.12.2010), in *Przypatrzmy się powołaniu naszemu! (1Kor 1, 26). Miśja Kościoła Warmińskiego w dziele Nowej Ewangelizacji*, 205–6. Olsztyn: Wydział Duszpasterski Kurii Archidiecezji Warmińskiej, 2012.

- METROPOLITAN ARCHBISHOP OF WARSZAWA. Utrzymanie kapłanów [Support of presbyters] (19.03.2003). In *IV Synod Archidiecezji Warszawskiej*, 115–16. Warszawa: Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, 2003.
- Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007–2009). Prawo diecezjalne Kościoła Kaliskiego* (25.03.2009). Kalisz: Kuria Diecezjalna, 2009.
- Pierwszy Synod Diecezji Warszawsko-Praskiej*. Warszawa: Kuria Biskupia Diecezji Warszawsko-Praskiej, 2000.
- Synod Archidiecezji Poznańskiej 2004–2008. Zwołany i przeprowadzony przez Arcybiskupa Stanisława Gądeckiego* (23.11.2008). Vol. 2, *Statuty*. Poznań: Wydawnictwo Świętego Wojciecha, 2008.
- Ustawa synodalna Diecezji Radomskiej promulgowana przez Biskupa Radomskiego Edwarda Materskiego 5 kwietnia 1997 roku w Radomiu na I Synodzie Diecezji Radomskiej [Synodal Act of the Diocese of Radom promulgated by Bishop of Radom Edward Materski on 5 April 1997 in Radom at the First Synod of the Diocese of Radom] (5.04.1997). Radom: Radomskie Wydawnictwo Diecezjalne AVE, 1999.
- Zasady współżycia proboszcza i wikariusza w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej /“ordynacja”/ [Rules for the coexistence of the pastor and parochial vicar in the Diocese of Koszalin–Kołobrzeg /“Ordinance”/] (9.12.1989). In *I Synod Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, 175–77. Koszalin: no publisher info, 1986–1990.
- Zasady wynagradzania osób oraz finansowania urzędów i instytucji kościelnych w Archidiecezji Wrocławskiej [Rules for the remuneration of persons and the financing of ecclesiastical offices and institutions in the Archdiocese of Wrocław]. In *Synod Archidiecezji Wrocławskiej 1985–1991*, 411–16. Wrocław: Kuria Metropolitalna Wrocławska, 1995.

LITERATURE

- BOBROWSKI, Florian. *Lexicon latino-polonicum. Słownik łacińsko-polski*. 3rd ed. Vol. 2, L-Z. Vilnius: Nakładem i drukiem Józefa Zawadzkiego, 1910.
- DUBIEL, Stanisław. *Uprawnienia majątkowe Kościoła katolickiego w Polsce w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku, Konkordatu z 1993 roku i ustaw synodalnych*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2007.
- DUBIEL, Stanisław. “Wynagradzanie pracowników duchownych według obowiązujących synodów polskich.” *Memoranda. Wiadomości Archidiecezji Lubelskiej* 80, no. 3 (2006): 826–60.
- FRYZEŁ, Kazimierz. “Wizyta duszpasterska—czy wykorzystana szansa?” *Homo Dei* 74, no. 4 (2004): 20–28.
- KAMIŃSKI, Ryszard. “Kolęda.” In *Leksykon Teologii Pastoralnej*, edited by Ryszard Kamiński, Wiesław Przygoda and Marek Fiałkowski, 384–88. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2006.
- LEWANDOWSKI, Paweł. “Pojęcie godziwego utrzymania duchownych według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku.” *Roczniki Nauk Prawnych* 27, no. 2 (2017): 151–69, DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rnp.2017.27.2-8>.
- LEWANDOWSKI, Paweł. “Troska biskupa diecezjalnego o godziwe utrzymanie duchownych.” *Kościół i Prawo* 5, no. 1 (2016): 53–76, DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/kip.2016.5.1-4>.
- LIPIEC, Dariusz. “Odwiedziny duszpasterskie rodzin.” In *Duszpasterstwo rodzin. Refleksja naukowa i działalność pastoralna*, edited by Ryszard Kamiński, Grzegorz Pyżlak and Jacek Goleń, 418–32. Lublin: Wydawnictwo i Drukarnia Diecezji Rzeszowskiej “Bonus Liber”, 2013.

- POTOCKI, Andrzej. "Odwiedziny kolędowe jako forma duszpasterstwa małżeństw niesakramentalnych i rozbitych." *Homo Dei* 59, nos. 3–4 (1990): 252–62.
- POTOCKI, Andrzej. "Wizyta duszpasterska—kolęda: Instytucjonalizacja kontroli w grupie parafialnej." *Normy, Dewiacje i Kontrola Społeczna* 17–18 (2017): 24–47.
- ROGÓŻ, Aleksander. "Kolęda parafialna." *Homo Dei* 33, no. 4 (1964): 231–33.
- SKRECZKO, Adam. "Odwiedziny duszpasterskie rodzin jako okazja do kształtowania kultury pedagogicznej rodziców." *Studia Teologiczne. Białystok, Drohiczyn, Łomża* 27 (2009): 137–48.
- KORPANTY, Józef, ed. *Słownik łacińsko-polski*. Vol. 2, I–Z. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN, 2003.
- PLEZIA, Marian, ed. *Słownik łacińsko-polski*. Vol. 2, P–R. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.
- SONDEL, Janusz. *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych "Universitas", 2005.
- ŚMIGIEL, Wiesław. "Wizyta duszpasterska, zwana kolędą, jako szansa na ewangelizację osób dystansujących się od Kościoła." *Teologia Praktyczna* 14 (2013): 113–21.
- WOJNAR, Stanisław. "Wizyta pasterska zwana kolędą." *Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne* 17, no. 10 (1989): 288–93.
- ŻYŻNIEWSKI, Zbigniew. "Kolęda, wizyta duszpasterska. 3. Praktyka współczesna." In *Encyklopedia Katolicka*, vol. 9. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2002, coll. 349–50.

THE EXERCISE OF THE RIGHT OF CLERGY TO DECENT SUPPORT
ON THE OCCASION OF PASTORAL VISITATION
UNDER PARTICULAR LAW IN POLAND

Summary

During a pastoral visit the faithful make voluntary offerings. Part of the funds collected is paid for diocesan and parish needs, whereas the remaining amount is transferred to the clergy. Although specific solutions vary from one diocese to another, offerings made on a pastoral visit are substantial material support for presbyters, and thus constitute the implementation of the clergy's right to decent support.

Key words: clergy; remuneration; support; temporal goods of the Church; diocesan tax; parish tax.

Translated by Tomasz Pałkowski

The preparation of the English version of *Roczniki Nauk Prawnych (Annals of Juridical Sciences)* and its publication in electronic databases was financed under contract no. 836/P-DUN/2018 from the resources of the Minister of Science and Higher Education for the popularization of science.